

Agendapunt 7 Oprichting Risicobeheerfonds Nederlandse Gemeenten NV

Het VNG-bestuur:

- Vraagt u kennis te nemen van de stand van zaken rond de oprichting van het Risicobeheerfonds
- Nodigt u uit om deel te nemen aan het Risicobeheerfonds.

Doel van het Risicobeheerfonds

Het Risicobeheerfonds Nederlandse Gemeenten NV is een gezamenlijk initiatief van gemeenten en de VNG op het gebied van Dienstverlening en Kennisdeling. Het fonds heeft als doel vanuit gebundelde collectieve kracht gemeenten in staat te stellen zelf risico's rond, in eerste instantie, gemeentelijke gebouwen te verminderen om zo kosten te besparen en de veiligheid van gemeenten te vergroten. Hierdoor ontstaat een duurzaam stabiel financieel kader voor gemeenten waarmee gemeenten structureel middelen vrijspelen. Gemeenten maken zelf de keuze of zij deelnemen in het Risicobeheerfonds.

Lagere premies, minder kosten en efficiënter risicomanagement

Het fonds is ontwikkeld als uitvloeisel van de Verenigingsstrategie VNG 2030 en is een strategische keuze van gemeenten om hun risicobeheer te versterken. De collectieve aanpak maakt het mogelijk om niet alleen financiële voordelen te behalen, maar door preventie ook de veiligheid te verbeteren. Gemeentelijke gebouwen hebben een aantoonbaar lagere schadelast dan andere bedrijfsgebouwen zoals winkelcentra, loodsen, of fabrieken. In combinatie met de keus voor een andere eigen risico systematiek en een financieel vangnet voor calamiteiten, leidt dit tot duurzaam lagere premies, minder kosten en efficiënter risicomanagement. Bovendien vermindert het Risicobeheerfonds de administratieve lasten van gemeenten door het overnemen van de volledige schadeafhandeling en het opheffen van de noodzaak tot aanbestedingen bij het afsluiten van verzekeringen.

Adviesgroepen en externe experts positief over business case

Al sinds voorjaar 2024 zijn door diverse adviesgroepen aanbevelingen gedaan om de business case en de bedachte uitvoering van het Risicobeheerfonds robuust te maken. Deze adviescommissies waren:

- VNG Commissie gemeentefinanciën;
- College voor Dienstverleningszaken;
- Overleg Directeuren Financiën en Concerncontrollers 100.000+ gemeenten;
- RisicoPlatform Overheden (Concerncontrollers gemeenten < 100.000inwoners;
- VerzekeringsPlatform Overheden (VPO).

KPMG heeft op een tweetal momenten een expert judgement uitgevoerd op de business case en later op de geactualiseerde rendementsberekening gemaakt. De resultaten hiervan zijn positief. De geactualiseerde rendementsberekening heeft verder een stresstest ondergaan. De uitkomsten van de stresstest zijn eveneens positief.

Positieve financiële business case

Bij 75% deelname van gemeenten is uitgerekend dat de jaarlijkse besparingen op premies voor gebouwen in combinatie met hogere schadelast door hogere eigen risico's € 49 miljoen bedraagt. Op basis van historische as/is berekeningen, zijn besparingen voor gemeenten mogelijk tot gemiddeld 75% over minimaal 15 jaar, afhankelijk van het schadeverleden van de gemeente. De besparingen voor gemeenten kunnen nog fors groter worden als het Risicobeheerfonds nog meer verzekeringsproducten gaat aanbieden en meer gemeenten deelnemen. Voor VNG voorziet de business case in dividenduitkeringen Risicoholding waarmee leningen die zijn aangegaan met VNG in 7 jaar terugbetaald kunnen worden.

Betrouwbaar aandeelhoudersmodel met robuuste participatie VNG

De VNG participeert met 50% van de aandelen in het Risicobeheerfonds om daarmee stevig verantwoordelijkheid te nemen om dit initiatief tot een succes te maken. Zo ontstaat een vergelijkbaar construct als bij de BNG, waar het Rijk 50% van de aandelen heeft naast de 50% aandelen van gemeenten. Dit aandeelhoudersmodel geeft vertrouwen aan de DNB die een vergunning moet geven aan het Risicobeheerfonds om verzekeraar te zijn en daarna het externe toezicht houdt op de uitvoering van het verzekeringsbedrijf. Zonder een robuuste participatie door VNG en daarmee financieel draagvlak van VNG, is de kansrijkheid van dit initiatief op alle fronten kwetsbaar.

Financiering aandelen VNG

Voor het storten van het VNG aandelenkapitaal van maximaal € 21,6 miljoen bij 75% deelname van gemeenten, gaat VNG gefaseerd een lening aan. Hiervan wordt € 15,6 miljoen geleend bij BNG wat in zeven jaar met rente zal worden terugbetaald. Gedurende de aflossingsperiode wordt het financiële risico voor VNG steeds kleiner tot nihil in jaar acht na de start van de lening. Als onderpand van de lening wordt hypothecaire zekerheid verschaft aan BNG.

Besluitvorming – stemverhoudingen en bevoegdheden

Invloedrijke zeggenschap van gemeenten is in de Aandeelhoudersstatuten en Aandeelhoudersovereenkomst gewaarborgd via stemrecht met aandelen, verdeeld op basis van inwoneraantal. Dit zorgt voor een eerlijke verdeling van kosten en zeggenschap. De besluitvormingsstructuur voorziet in een Algemene Vergadering van Aandeelhouders waarin alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd zijn. Hiermee behouden gemeenten directe invloed op belangrijke (strategische) beslissingen, en wordt formele zeggenschap vertaald in daadwerkelijke invloed. Uittreden kan na vijf jaar, waarbij aandelen kunnen worden teruggekocht. Dit zorgt voor een stabiele financiële basis in de eerste jaren van het fonds.

Nieuwe verzekeringsproducten op basis van draagvlak

Voor het introduceren van nieuwe verzekeringsproducten vindt besluitvorming plaats op basis van aandelen per gemeente. Dit aandeel dient uitsluitend ten behoeve van besluitvorming over nieuwe verzekeringsproducten. Minimaal 80% van het aantal gemeenten dient met een voorstel voor een nieuw verzekeringsproduct in te stemmen. Daarmee wordt geborgd dat nieuwe

verzekeringsproducten er alleen komen als er zeer groot draagvlak is. Deze werkwijze komt tegemoet aan de wensen van adviesgroepen.

Financiële waterscheiding Risicobeheerfonds en VNG

Het Risicobeheerfonds Nederlandse Gemeenten NV wordt ondergebracht in een nieuwe tussenholding VNG Risicoholding BV. Dit vormt de basis van de financiële waterscheiding bij de operationele uitvoering van het Risicobeheerfonds. In de uitvoering van het Risicobeheerfonds zijn er uitsluitend premies en inkomsten vanuit deelnemende gemeenten betrokken. In de jaren totdat het geïnvesteerd vermogen helemaal is vergoed aan VNG, lopen niet deelnemende gemeenten alleen bij faillissement een risico. En wel een indirect risico, namelijk over dat deel van hun eerdere bijdragen aan VNG dat alsdan verloren gaat. Dit bedrag wordt steeds kleiner tot nul in het 7^e jaar als het geïnvesteerde kapitaal volledig is vergoed.

Juridische houdbaarheid en voldoen aan Aanbestedingswet 2012

Aanbestedingsjuristen op het gebied van aanbestedingsrecht, hebben de juridische structuur getoetst en zijn ervan overtuigd dat met succes een beroep gedaan kan worden op de wettelijke uitzonderingsbepaling “quasi-inbesteding” en de aandeelhoudende gemeenten aldus zonder aanbestedingsprocedure hun verzekeringsopdrachten aan het fonds kunnen gunnen. Mochten marktpartijen gemeenten in rechte dagen om dergelijke gunningen te laten toetsen, dan zal VNG die zaken coördineren.

Afdekking risico's voor VNG en gemeenten

Het starten van een eigen verzekeringsmaatschappij kent risico's. Deze zijn in kaart gebracht, onderzocht en blijken, mede volgens externe experts als KPMG, beheersbaar en te mitigeren. Gedurende het bestaan van het Risicobeheerfonds borgt het zeer strenge toetsingskader van de DNB dat het Risicobeheerfonds financieel gezond blijft. Daarbij heeft het fonds een uitgebreid instrumentarium aan maatregelen om bij te sturen zoals het aanpassen van premies, eigen risico's van zichzelf en gemeenten en dekkingen. Faillissement van het Risicobeheerfonds en daarmee de teloorgang van het geïnvesteerd vermogen is zo goed als nihil. Daar komt bij dat de toezichthouder het überhaupt niet zover laat komen. Mocht ondanks alle beheersmaatregelen de continuïteit van het Risicobeheerfonds op enig moment volgens de DNB in het geding komen, dan kunnen aandeelhouders tijdig beslissen tot verkoop van het fonds naar een commerciële verzekeraar.

Impact voor gemeenten

Deelname aan het Risicobeheerfonds is de start van vooral veranderingen in gemeentelijke werkprocessen rondom verzekeren en de rol van verzekeringsambtenaren. Deelname aan het Risicobeheerfonds heeft ook impact voor andere afdelingen en medewerkers, echter deze is geringer dan voor verzekeringsambtenaren. Verzekeringsambtenaren zullen een verschuiving gaan in hun werk gaan doormaken van operationeel contractbeheer naar een meer adviserende rol. De focus hierbij ligt op strategische risicobeheersing en preventie. Het begint met het risicothema Gebouwen en in de loop van de jaren zullen andere risicothema's volgen zoals bijvoorbeeld Aansprakelijkheid. Om deze reden is er binnen de implementatie van het

Risicobeheerfonds expliciet aandacht voor begeleiding en ondersteuning van verzekeringsambtenaren. Zij worden ook goed betrokken bij de uitwerking en implementatie en hun expertise zal optimaal worden benut.

De VNG als dienstverlener en kennisdeler

Naast Belangenbehartiging, vervult VNG met het Risicobeheerfonds de twee andere rollen waarvoor zij bestaat. Die van Dienstverlener naar gemeenten en die van Kennisdeler naar gemeenten.

De VNG als aandeelhouder

Historisch werkt VNG met dochterbedrijven in de vorm van BV's waar VNG de aandeelhouder van is. Het gaat daarbij zowel om interne BV's zoals VNG Diensten BV, als meer extern gerichte BV's zoals VNG Risicobeheer BV. Inmiddels zijn er ook een aantal van die dochters/bedrijven verkocht, zoals CIB, SGBB, VB, BING, GEMNET etc. De dochters hebben allemaal gemeen dat ze een nuttige bijdrage leveren voor een groot deel van onze leden.

Lage marktpremies op dit moment

Sommige gemeenten geven in gesprekken aan dat de voorgestelde kostenbesparingen in de praktijk lager zullen worden omdat thans contracten verlengd kunnen worden met zeer gunstige premies. Dat wordt herkend en de oorzaak hiervan is enerzijds een 'zachte markt' en anderzijds pogingen van verzekeringsmakelaars en commerciële verzekeraars om met lage premies de komst van het Risicobeheerfonds tegen te houden.

Opgemerkt wordt dat over een komende periode van 15 jaar de premies gemiddeld even duur zullen zijn als de afgelopen 15 jaar. De huidige door de markt aangeboden lage premies zullen tijdelijk zijn. Dat komt omdat het premiemodel van commerciële verzekeraars duurder is. Het is daarom goed om bij de afweging voor deelname aan het Risicobeheerfonds niet alleen naar de huidige situatie te kijken, maar ook naar de lange termijn voordelen van duurzaam lagere premies.

Instemming VNG-bestuur met oprichting Risicobeheerfonds

Het VNG-bestuur heeft ingestemd met de oprichting van het Risicobeheerfonds Nederlandse Gemeenten NV conform het Oprichtingsplan. Belangrijke onderdelen van het Oprichtingsplan zijn:

- een investering door de VNG van maximaal € 21, 6 miljoen bij 75% deelname van gemeenten (waarvan € 15,6 miljoen wordt geleend bij BNG);
- de voorgestelde governance en zeggenschap waaronder aandeelhoudersverhoudingen en waarden;
- iedere gemeente beslist zelf of zij deelneemt aan het Risicobeheerfonds.

De statuten van de VNG bepalen dat de ALV geen besluit hoeft te nemen de oprichting, mede gelet op het feit dat iedere gemeente zelf beslist of zij deelneemt aan het Risicobeheerfonds.

Gefaseerde implementatie en actieve werving gemeenten

De implementatie verloopt gefaseerd. Koplopergemeenten delen ervaringen en resultaten, waarmee ze de voordelen van het Risicobeheerfonds zichtbaar maken: meer grip op risico's, kostenbesparingen en een eenvoudiger schadeproces. Gemeenten zijn mede-eigenaar, niet klant. Om 30% deelname (naar inwoneraantal) te bereiken combineren we bestuurlijke betrokkenheid, financiële onderbouwing en praktische ondersteuning. Met een gerichte communicatiestrategie vragen we hen een vrijblijvende Startverklaring te tekenen, wat inzicht geeft in het verloop van de werving. De werving wordt versterkt via een ambassadeursnetwerk van bestuurders en managers, ondersteund door partners zoals FAMO, VGS en de Wethoudersvereniging. Een ambassadeursraad van koplopergemeenten deelt praktijkervaringen. De voortgang is zichtbaar via een interactieve netwerkaart. Gemeenten kunnen deelnemen via risicobeheerfonds@vng.nl, persoonlijke gesprekken, regionale bijeenkomsten, webinars en digitale communicatie via bestaande netwerken.